

67 . Boița | Județ: Sibiu | Punct: Turnul Spart | Anul: 2015

Anul: 2015

Cod RAN: 145845.02

Perioade: Evul Mediu, Perioada modernă

Epoci: Perioada modernă, Epoca medievală târzie

Tipuri sit: locuire, locuire militară

Categorii sit: Neatribuit, Apărare (construcții defensive)

Autori: Petre Beșliu Munteanu, Claudia Urduzia

Instituții: Muzeul Național Brukenthal Sibiu, Muzeul Național Brukenthal Sibiu

Raport

Nr. autorizație/an: 211/ 2015 și 258/2015

Situl arheologic de la Turnul Spart este plasat pe teritoriul satului Boița (com. Boița, jud. Sibiu), la sud de acesta, în defileul Oltului. Situl este astăzi plasat pe o porțiune îngustă de mal aflată între Olt și drumul național DN 7, între kilometrii 245 + 430.000 și 245 + 520.000 ai acestuia.

Defileul Oltului, delimitează natural în zona Turnu Roșu – Căineni cele două grupe de munți prezente pe teritoriul județului Sibiu: munții Făgărașului și munții Căinenilor și Lotrului. Defileul este singurul culoar de trecere spre sud din zona Sibiului și constituie astăzi o importantă cale feroviară și rutieră. Este de asemenea cea mai ușoară dintre legăturile transcarpatice.

În anul 1991 a fost inițiată o cercetare arheologică în zona Turnului Spart, al cărei raport a fost publicat în 1999, care a adus unele lămuriri privind stratigrafia sitului și clădirile ulterioare turnului (casa contemporană) (1).

Conform documentelor și imaginilor de epocă, fortificația, din care a rămas astăzi doar ruina turnului, a fost construită în secolele XV-XVI(2) și avea rol de supraveghere a trecerii graniței dintre Transilvania și Valahia, între localitățile Căineni și Boița. Ansamblul mai conținea un zid, care începea de pe coasta muntelui și se prelungea până în albia Oltului, la nivelul drumului vechi (aflat mai jos de actualul DN 7) existând un pasaj boltit. Din acest zid se păstrează încă o porțiune consistentă la vest de actualul DN 7, continuând în sus pe coasta muntelui.

Obiectivul cercetării din anul 2015 a fost evaluarea riscurilor patrimoniului cultural în relație cu implementarea proiectului de consolidare a DN 7 aflat în desfășurare.

Cercetarea a dus la descoperirea unui număr de 12 complexe care reprezintă fragmente din trei structuri mari și din două de dimensiuni mai mici. Cronologic acestea acoperă evul mediu târziu și perioada contemporană. Cele trei structuri mari sunt: o casă contemporană (secolele XIX-XX), un fragment / o jumătate căzută din turn și fragmente răsfricate de dărâmtură (secolele XV-XVI) și un zid de împrejmuire (contemporan turnului). Cele două structuri de dimensiuni mici reprezintă urmele unei vetre probabil contemporane și un puț din aceeași perioadă cu turnul.

S-a putut observa că fragmentul de mari dimensiuni din turn (complexul 04) a căzut cu fața în jos și pe aceasta se păstrează încă vechea tencuială (albă) și marcarea cu negru a ferestrelor. (Foto 1) Din acest fragment de turn prăbușit a fost recuperată o arcebuza, care la o primă evaluare a fost datată în secolul al XVI-lea. O a doua armă de același fel a fost descoperită sub dărâmături mai mici din zonă (complexele 06, 07, 11, 13), care au aparținut de asemenea turnului. (Foto 1) Ambele descoperiri datează prăbușirea turnului în secolul al XVI-lea, posibil următorul. Din aceleași dărâmături a fost recuperat de asemenea un vas de bronz de mari dimensiuni, turnat, care prezintă în relief pe o parte anul 1516 / 1716 și pe cealaltă parte două registre cu decor vegetal. (Foto 2)

Zidul circular de împrejmuire (complexul 05-10) înconjură cel mai probabil turnul (Foto 3), dar în cercetare nu a putut fi surprins la est și vest de turn (partea de est aflată cel mai aproape de Olt a fost foarte probabil afectată de-a lungul timpului de revărsările periodice ale acestuia, partea vestică este prinsă sub terasamentul actualului DN 7 și sub fundația de beton turnată de constructor înaintea demarării cercetării).

Casa contemporană (Foto 3), păstrată mai ales în fundație (complexul 01) a fost construită în secolul al XIX-lea pe jumătatea căzută a turnului (Foto 1), acoperind-o în mare parte. Ea a fost refăcută parțial în secolul XX. A aparținut îngrijitorului drumului.

Rezultatele acestei cercetări ne ajută să completăm puțină informație scrisă pe care o deținem până în prezent despre monument și despre structurile care marcău în vechime granița dintre Transilvania și Țara Românească, pe Valea Oltului.

Pentru efectuarea cercetării au fost folosite tehnici și metode non-intruzive ca: perieghetă, documentarea în arhivă și biblioteci pentru strângerea datelor despre potențialul arheologic al zonei (descoperiri întâmplătoare, cercetări arheologice perieghetice și de teren anterioare) și studiul aerofotogrametric (ortofotoplanuri și fotografii satelitare). Au fost folosite de asemenea metode intruzive (cu un potențial distructiv variabil) de tip sonde stratigrafice manuale, secțiuni stratigrafice mecanice, golirea manuală a complexelor reperate, colectarea artefactelor de pe suprafața solului. Aceste metode au fost urmate de realizarea unor fișe de complex, de realizarea documentației grafice a complexelor descoperite, de fotografierea lor și de prelucrarea primară a materialului arheologic recuperat.

Cercetarea fiind limitată de apropierea drumului național, de instabilitatea solurilor și de infiltrațiile de apă din Olt, nu s-au putut face observații asupra fundațiilor turnului și a unor eventuale urme ale zidului care închidea traseul terestru al văii, acestea putând face, în măsura posibilităților, obiectivul unor cercetări viitoare. În urma cercetării s-a propus conservarea in situ a tuturor vestigiilor arheologice identificate.

Note

- 1. Beșliu Munteanu, P., Cetatea medievală de la Sadu, în Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice, 3-4, 1995, p. 36-44; Beșliu Munteanu, P., Fortificațiile medievale de la Tălmăciu și Turnu Spart. Raport arheologic preliminar, în Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice, 1-4, 1999, p. 47-59.
2. Treuenfeld, von I. L., Siebenbürgens geographisch, topographisch, statistisch, hydrographisch und orographisches LEXICON, mittelst eines Versuches seiner Landkarten-Beschreibung bearbeit und alphabetisch geordnet, IV (Vierter Band), Wien, 1839.

Informații suplimentare online

[Raportul 5562 din cronica.cimec.ro](http://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://mapserver.cimec.ro)
